

Vastaus 15.6.2023 valtuustoaloitteeseen: Suomen kehärata Parikkalasta Etelä-Savon kautta länsirannikolle

Maakuntahallitus 20.11.2023 § 152
142/15.00.04/2023

Valmistelija

aluesuunnittelupäällikkö Marko Tanttu, 040 628 2788, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

Esittelijä: maakuntajohtaja Pentti Mäkinen

Maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle Jouni Koskelan ym. aloitteen johdosta seuraavan sisältöisen vastauksen ja esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian tiedoksi ja toteaa sen loppuunkäsittelyksi:

Etelä-Savon liikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteet on linjattu maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa: Etelä-Savon liikennejärjestelmän kehittäminen. Maakuntahallitushallitus on hyväksynyt suunnitelman 22.3.2021. Suunnitelman mukaan Etelä-Savon kärkihankkeet rataverkolla ovat:

- Kouvola-Kuopio peruskorjaus sekä matka-ajan lyhentämien
- Pieksämäen ratapihan peruskorjaus sekä Pieksämäen aseman kehittäminen
- Jyväskylä-Pieksämäki peruskorjaus

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa linjatut kehittämishankkeet ovat ohjanneet myös Etelä-Savon maakuntaliiton Itä-Suomen maakuntien kanssa tehtyä edunvalvontaa, jossa kärkinä ovat olleet Savon ja Karjalan ratojen kehittämistoimet.

Suomen kehäradan kehitystarpeita ja -näkyviä

Väylävirastossa on menossa parhaillaan Jyväskylä-Pieksämäki rataosan perusparannushanke. Hankkeen kustannusarvio 146 M€, sisältäen suunnittelun ja rakentamiskustannukset. Hankkeella on rahoitus suunnitteluvaiheeseen ja rakentamisvalmius saavutetaan vuonna 2024. Rakentamisvaihe tarvitsee erillisen toteutus- ja rahoituspäätöksen.

Väyläviraston laatimassa hankearvioinnissa Karjalan selvityskokonaisuus Ratojen kehittämiskokonaisuuksien ja peruskorjausten hankearviointi (Väyläviraston julkaisu 5/2023) ja Karjalan selvityskokonaisuus koontiselvityksessä (Väyläviraston julkaisu 6/2023) on selvitetty rataosien Parikkala-Savonlinna, Pieksämäki-Varkaus, Huutokoski-Rantasalmi kehittämistoimenpiteitä ja niiden kannattavuutta. Selvityksien mukaan mm. Parikkala-Savonlinna rataudelle on tunnistettu tarve peruskorjaukselle, joka olisi toteutettava seuraavien viiden vuoden aikana. Peruskorjauksen kustannukset ovat noin 44 M€. Koontiselvityksessä toimenpidesuosituksissa on todettu seuraavasti: ”Parikkala-Savonlinna välillä peruskorjausten tekeminen ei ole yhteiskuntataloudellisesti kannattavaa eikä täten suositeltavaa, ellei liikennemäärissä tapahdu merkittävää muutosta. Rataverkon kuntoa tulee tarkastella jatkuvasti ja mahdollisiin muutoksiin liikenteen määrässä reagoida peruskorjausten aikataulutuksessa.”

Lisäksi selvityksien mukaan Parikkala-Pieksämäki liikenteen uudelleen aloittamisen edellytyksenä on Laitaatsalmen sillan rakentaminen sekä Savonlinna–Rantasalmi-peruskorjaus, radan sähköistäminen Pieksämäki–Parikkala, liikennepaikkojen pidentäminen mm. Kerimäellä sekä turvalaitemuutokset. Henkilöliikenteen palvelutasoa parantaisivat uudet henkilöliikennepaikat Kallislahdessa ja Kellarpellossa. Tavara- ja henkilöliikenteen kysyntä on kuitenkin epävarmaa. Henkilöliikenne vaatisi päätöksiä ostoliikenteestä.

Lisäksi kehärata kokonaisuuden rataosuuksista Pori-Niinisalo, Parkano-Haapamäki sekä Rantasalmi-Savonlinna välit on suljettu liikenteeltä, joten nämä rataosat tulisi avata uudelleen liikenteelle.

Maakuntien yhteistyö Suomen kehäradan edistämiseksi

Satakunnan liitto, Pirkanmaan liitto ja Keski-Suomen liitto ovat mukana Pori-Parkano-Haapamäki rataryhmässä, jossa on mukana myös radan varren kuntia ja kaupunkeja em. maakunnista. Rataryhmän tavoitteena on länsi-itä -suuntaisen poikittaisraideliikenteen edistäminen.

Etelä-Savon maakuntaliiton tulevat toimenpiteet

Etelä-Savon maakuntaliitto on käynyt keskusteluja Savonlinnan kaupungin kanssa selvityksen laatimiseksi Parikkala-Savonlinna-Pieksämäki ratosien liikenteen palauttamisen edellytyksistä ja tarpeesta. Tavoitteena on käynnistää selvitys vuoden 2024 aikana.

Etelä-Savon maakuntaliitto tekee aktiivista edunvalvontaa Jyväskylä-Pieksämäki perusparannuksen rahoituspäätöksen saamiseksi ja Parikkala-Savonlinna rataosien perusparannuksen suunnittelun käynnistämiseksi ja liikennöinnin jatkumisen turvaamiseksi. Maakuntaliitto laajentaa näiltä osin yhteistyötään Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Satakunnan liittojen kanssa sekä selvittää mahdollisuudet osallistua Pori-Parkano-Haapamäki rataryhmän toimintaan poikittaisen ratayhteyden edunvalvonnan tehostamiseksi.

Päätös

Maakuntajohtaja täydensi kokouksessa esitystään seuraavasti:

Uusi turvallisuuspoliittinen tilanne edellyttää poikittaisyhteyksien huoltovarmuuden varmistamista. Savonlinnan osalta pitää huolehtia kaupungin kokonaisaavutettavuudesta yksittäisten liikennemuotojen erillisen tarkastelun sijasta.

Maakuntahallitus hyväksyi täydennetyt päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Jouni Koskela ym. jätti maakuntavaltuuston 15.6.2023 kokouksessa aloitteen, johon maakuntaliiton virasto on valmistellut esityksen vastaukseksi.

Valtuustoaloite Suomen kehärata länsirannikolta Etelä-Savon kautta Parikkalaan

Etelä-Savon maakuntaliitto on yhdessä muiden Itä-Suomen maakuntien kanssa esittänyt kehittämistoimenpiteitä Savon ja Karjalan radoille. Noissa toimenpiteissä on kuitenkin unohdettu tarve kehittää maamme poikittaisraideliikennettä, johon Satakunnan liitto, Pirkanmaan liitto ja Keski-Suomen liitto ovat kiinnittäneet huomiota.

Suomen kehärata olisi maata halkaiseva väylä Porista Parkanon ja Keski-Suomen kautta Pieksämäelle sekä edelleen Savonlinnaan ja Parikkalaan. Toteutuessaan kehärata parantaisi rautatieliikenteen kilpailukykyä sekä mahdollistaisi rautatiekuljetusten kasvun ja tiekuljetusten osittaisen siirtämisen juniin.

Ratayhteyden merkittävimmät puutteet ovat yhteys välillä Pori-Parkano-Haapamäki sekä Savonlinnan Laitaatsalmen rautatiesillan puuttuminen. Vihreän rahtiradan syntymisen lisäksi toiveissa olisi henkilöliikenteen aloittaminen uudelleen Pieksämäki-Savonlinna -

välillä. Radan merkitys olisi suuri myös huoltovarmuuden kannalta uudessa toimintaympäristössämme Venäjän Ukrainaan aloittaman sodan takia.

Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet maakuntavaltuutetut Ehdotamme maakuntaliiton hallintosäännön 105 § mukaisesti aloitteena, että myös Etelä-Savo ottaa Suomen kehäradan tarpeen kehittämistoimenpiteisiin.